ଅଧ୍ୟାୟ 9

ନିରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ

ଆରଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନିରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଗୁଡିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଟେ:

- ***ସର୍ବସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ 1963-64 ରୁ 2018 ମଧ୍ୟରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା 12,982,381 ଏକର ଜମି ମଧ୍ୟରୁ 9,864.231 ଏକର, ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଯଦିଓ ଅବ୍ୟବହୃତ ଜମି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ନାମରେ ପୁନ-ସ୍ଥାପିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।***
- ***ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା 6ଟି ନମୁନା ଜିଲ୍ଲାରେ 12,013.90 ଏକର ସରକାରୀ ଜମିର ଜବରଦଖଲ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 31,730ଟି ଜବରଦଖଲ ମାମଲା ବିଚାରଧୀନ ରହିଥିଲା ।***
- ***ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା 6ଟି ନମୁନା ଜିଲ୍ଲାରେ ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ ପାଇଁ 14,71,998 ଜମି ରେକର୍ଡ ବିଚାରଧୀନ ଥିଲା ।***

ଜମି ଏକ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ, ଯାହାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଜରୁରୀ ଯେ, ଜମିକୁ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥିଲା, ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

9.1 ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉପଯୋଗ କରିବା

ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ପୁନଃଗ୍ରହଣ/ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି:

ସାରଣୀ 9.1: ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ନିୟାମକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

କ୍ର.ସଂ.	ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମର ସନ୍ଦର୍ଭ	ବ୍ୟବସ୍ଥା
1	ଓଆର୍ଆର୍ପି 2006 ର ଧାରା 6	ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ନଥିବା ଜମିକୁ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ ।
2.	ଓଜିଏଲ୍ଏସ୍ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 3ବି ର ଧାରା (ବି)	ଯଦି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନଥାଏ, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଜମିକୁ ପୁର୍ନଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ।
3.	ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆର୍ଆର୍ 2013 ର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 101	ଯେତେବେଳେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଜମି, ଦଖଲ ନେବା ଦିନ ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହା ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ ମୂଳ ମାଲିକ କିମ୍ବା ମାଲିକମାନଙ୍କୁ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଫେରସ୍ତ କରାଯିବ ।
4.	ଓଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆର୍ଆର୍ ନିୟମ, 2016 ର ନିୟମ 42	ସରକାରୀ ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ବର୍ଜ୍ୟ ଜମି, ଖାଲି/ ପରିତ୍ୟକ୍ତ/ ଅବ୍ୟବହୃତ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମି, ଟିକସ ଅପରାଧ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣର ଫଳପ୍ରଦ ବ୍ୟବହାରକୁ

କ୍ର.ସଂ.	ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମର ସନ୍ଦର୍ଭ	ବ୍ୟବସ୍ଥା
		ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ[111] ଗଠନ ।
5.	ଓଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ନିୟମ, 2016 ର ନିୟମ 43	ଯଦି ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଅଧିକାରକୁ ନିଆଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ତାରିଖ ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜମିର ବ୍ୟବହାର ହୋଇନାହିଁ, ସେହି ଜମି ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବ । ଜମି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସଂସ୍ଥା ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ଜମି ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବେ ଏବଂ ଏହି ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନରେ ବିଫଳ ହେଲେ ଜମି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସଂସ୍ଥାର ଅଧିକାର ଏବଂ ଦଖଲକୁ ଅନଧିକୃତ ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ଜମି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସଂସ୍ଥାକୁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଉଚିତ୍ ସମୟରେ ବେଦଖଲ କରାଯିବ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏହି ସୂଚନା ଗୋଟିଏ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ବର୍ଷରେ ପ୍ରତି ଛଅ ମାସ ଶେଷରେ ସ୍ଥାନୀୟ ତହସିଲଦାରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ଏବଂ ତହସିଲଦାରମାନେ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କର ଡାଟାବେସ୍ ଅପଡେଟ୍ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

(ଉତ୍ସ: ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ଏବଂ ନମୂନା ଜିଲ୍ଲାପାଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡିକର ରେକର୍ଡ)

9.1.1 ତିନୋଟି ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ଆବଣ୍ଟିତ 9,864.231 ଏକର ଜମିର ଉପଯୋଗ ନହେବା

ଛଅଟି ନମୁନା ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଜିଲ୍ଲାରେ 1963-2018 ଅବଧିରେ ତିନୋଟି ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ଆବଣ୍ଟିତ 12,982.381 ଏକର ଜମି, ଯାହାର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ **ସାରଣୀ 9.2** ରେ ଦିଆଯାଇଛି, ତାହା ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅନୁପଯୋଗ ରହିଥିଲା ।

ସାରଣୀ 9.2: ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିର ଉପଯୋଗ ନହେବା

ପ୍ରକଳ୍ପ	ଆବଣ୍ଟିତ ଜମି (ଏକରରେ)			ଆବଣ୍ଟନ ବର୍ଷ	ଡିସେମ୍ବର 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟବହୃତ ଜମି (ଏକରରେ)
	ଘରୋଇ ଜମି	ସରକାରୀ ଜମି	ମୋଟ		
4000 ଏମ୍‌ଡବ୍ଲୁ ଅଲ୍‌ଟ୍ରା ମେଗା ପାୱାର ପ୍ରକଳ୍ପ (ୟୁଏମ୍‌ଏମ୍‌ପି), ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	2,731.431	446.01	3,177.441	2013-18	3,177.441
ହିଣ୍ଡାଲ୍‌କୋ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରୀଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍ (ଏଚ୍‌ଆଇଏଲ୍), କୋରାପୁଟ ଦ୍ୱାରା ଆଦିତ୍ୟ ଆଲୁମିନିୟମ ରିଫାଇନାରୀ ପ୍ଲାଣ୍ଟ	431.34	478.30	909.64	2007-08	909.64
ଏଚ୍‌ଏଏଲ୍, କୋରାପୁଟ	7,666.93	1,228.37	8,895.30	1963-64	5,777.15
ମୋଟ	**10,829.701**	**2,152.68**	**12,982.381**		**9,864.231**

(ଉତ୍ସ: ନମୂନା ଯାଞ୍ଚ ଏଲ୍‌ଏଓ/ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡିକର ରେକର୍ଡ)

[111] 'ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ' ସ୍ଥାନୀୟ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଅଧିନରେ ଥାଏ ଯିଏ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରର ସମସ୍ତ ସରକାରୀ ବର୍ଜ୍ୟ ଜମି, ଅବ୍ୟବହୃତ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥିବା ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଫେରସ୍ତ ହେବାକୁ ଥିବା ଜମି, ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜଳସେଚିତ ଦ୍ୱିଫସଲ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପରିଚାଳନା କରିବ । ସେମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଏସ୍‌ଆଇଏ ଦଳ ଏବଂ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଗୋଷ୍ଠୀ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବେ

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ବଣ୍ଟନ ତାରିଖରୁ 5 ରୁ 60 ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, 9,864.231 ଏକର ଜମି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇନଥିଲା। ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯେ:

- ୟୁଏମ୍‌ପିପି, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ମାମଲାରେ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଓ-ତଥା-ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ 2,731.431 ଏକର ଘରୋଇ ଜମି ପାଇଁ 713.29 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅନୁଦାନ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ (ଅଗଷ୍ଟ 2013) ଏବଂ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମି ନଭେମ୍ବର 2014 ଏବଂ ଫେବୃଆରୀ 2015 ମଧ୍ୟରେ ଆଇଡିସିଓକୁ ଦଖଲ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲେ । ଜିଲ୍ଲାପଳ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ମଧ୍ୟ ଆଇଡିସିଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ 446.01 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ଲିଜ୍ (2013-18) ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ। ୟୁଏମ୍‌ପିପି ପାଇଁ ଆଇଡିସିଓ ସପକ୍ଷରେ ଲିଜ୍ ହୋଇଥିବା ସରକାରୀ ଜମି ଘରୋଇ ଜମିର ଗୋଟିଏ ଚକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ଆଇଡିସିଓ ଅଧୀନରେ ରହିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଥିଲା (ଜାନୁଆରୀ 2023 ସୁଦ୍ଧା)।

- ଏଚ୍‌ଆଇଏଲ୍ ମାମଲାରେ, ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିରେ କୌଣସି ଶିଳ୍ପଭିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର ଆର୍‌ଆଇଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022) ଅନୁଯାୟୀ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମି ଚିହ୍ନଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁ ରହିଥିଲା। ଏହିପରି, ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2007-08 ସମୟରେ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମି ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଥିଲା (ଜାନୁଆରୀ 2023 ସୁଦ୍ଧା)।

- ଏଚ୍‌ଏଏଲ୍ ମାମଲାରେ, 1963-64 ବର୍ଷରେ 8,895.30 ଏକର ଜମି (ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଘରୋଇ ଜମି 7,666.93 ଏକର ଏବଂ ସରକାରୀ ଜମି 1,228.37 ଏକର), କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର 13 ଟି ଗ୍ରାମକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଏଚ୍‌ଏଏଲ୍ ସପକ୍ଷରେ ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇଥିଲା। ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମି, ମୁଖ୍ୟତଃ କୃଷି ଜମି ଥିଲା। ଅଧିଗ୍ରହଣର ମୂଲ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବହନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପୁରା ଜମିକୁ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ଏଚ୍‌ଏଏଲ୍‌କୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ 3,121.15 ଏକର (ବେସରକାରୀ: 2,315.72 ଏକର ଏବଂ ସରକାର: 805.43 ଏକର) ଏଚ୍‌ଏଏଲ୍ ଦ୍ୱାରା ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 5,777.15 ଏକର ଜମି ସରକାରଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା। ସମର୍ପଣ ହୋଇଥିବା ଜମି ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ନାମରେ ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିଲା । ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ସମର୍ପିତ ଜମିକୁ ବିଭିନ୍ନ ଏଜେନ୍ସି/ ବିଭାଗ ସପକ୍ଷରେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲେ, ଯାହାର ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ରଖାଯାଇ ନଥିଲା।

  ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ, ଏଚ୍‌ଏଏଲ୍ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଥିବା 5,354.21 ଏକର ଜମି ମୁଖ୍ୟତଃ ଏସ୍‌ଟି/ ଏସ୍‌ସି ଜମି ମାଲିକଙ୍କଠାରୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା। ଆଠଟି ଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, 2,609.99 ଏକର ସମସ୍ତ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମିକୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା। ଅବଶ୍ୟ, ସମର୍ପଣ ହୋଇଥିବା ଜମି ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣର ସାମାଜିକ/ ଆର୍ଥିକ ଲାଭ, ଯାହା ଅନୁସୂଚିତ ଅଞ୍ଚଳର ରାଜ୍ୟ/ ଜନସାଧାରଣ/ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଥାନ୍ତା, ତାହା ହାସଲ ହୋଇପାରି ନଥିଲା। ଅଧିକନ୍ତୁ, ଘରୋଇ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ହେତୁ ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ଜମି ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନରେ ମଧ୍ୟ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଏହିପରି, ଜମି ପରିଚାଳନା ଫଳପ୍ରଦ ହେଲା ନାହିଁ, ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା 5,777.15 ଏକର ଜମି ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ରହିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ, ସଂପୃକ୍ତ ଜମି ମାଲିକମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାୟତ ଏସ୍‌ଟି/ ଏସ୍‌ସି କୃଷକ ଥିଲେ, ସେମାନେ ଜୀବିକା ହରାଇଥିଲେ।

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ, 21 ଅକ୍ଟୋବର 2022 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା 50ତମ ବୈଠକରେ ଟାଟା ଷ୍ଟୀଲ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର କାଳିପାଲି ଗ୍ରାମରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା କିନ୍ତୁ ଅବ୍ୟବହୃତ ରହିଥିବା 206.685 ଏକର ଜମି ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ (କ୍ଷତିପୂରଣ, ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ପୁନଃଥଇଥାନ ଏବଂ ବିକାଶ) ନିୟମ, 2015 ଅନୁଯାୟୀ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ କ୍ୟାବିନେଟ୍ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲା। କିନ୍ତୁ, ଗତ ଦୁଇ ଦଶନ୍ଧି ଧରି ମୂଳ ଜମି ମାଲିକ କିମ୍ବା ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇନଥିଲା।

କିନ୍ତୁ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ସେମିଳିଗୁଡ଼ା ତହସିଲଦାର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜମିର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ କିମ୍ବା ମୂଳ ଜମି ମାଲିକ/ ଜମି ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଫେରାଇବା ପାଇଁ ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ଓଆର୍‌ଏଫ୍‌ଏସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ନିୟମ, 2016 ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଆର୍‌ଆଣ୍ଡଆର୍ ନୀତି 2006 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରଭାବୀ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ, ଯାହା ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାରେ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ-ତଥା-ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ଯେ, ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମିର ଶୀଘ୍ର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯିବ, ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ, ଯଦି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମିର ଉପଯୋଗର କୌଣସି ଆଶା ନଥିବ, ସେହି ଜମି ପୁନଃ ଗ୍ରହଣ ହେବ ।

ଏଲ୍‌ଏଓ, କୋରାପୁଟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ଯେ, ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଜମିର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ପ୍ରଭାବୀ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ, ଅନ୍ୟଥା ବିଫଳ ହେଲେ ଜମି ପୁନଃ ଗ୍ରହଣ ହେବ ।

ତହସିଲଦାର, ସେମିଳିଗୁଡ଼ା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ଯେ, ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଠାରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇବା ପରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମିକୁ, ଜମି ମାଲିକ/ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଫେରାଇବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

9.1.2 ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କର ଗଠନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ନିୟମ 2016 ର ନିୟମ 42 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସ୍ଥାନୀୟ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଅଧିନରେ ଏକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ କରିବେ, ଯାହା ସରକାରୀ ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ବର୍ଜ୍ୟ ଜମି, ଖାଲି, ପରିତ୍ୟକ୍ତ, ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଅବ୍ୟବହୃତ ଜମି ଏବଂ ଟିକସ ଠକେଇ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଫଳପ୍ରଦ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ରୂପାନ୍ତର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ । ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ଅବ୍ୟବହୃତ ସାର୍ବଜନିକ ଜମି ସହିତ ପୂର୍ବରୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମି ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ହୋଇନଥିବା ଜମିର ଉପଯୋଗକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ତହସିଲଦାର, ସରକାରୀ ବର୍ଜ୍ୟ ଜମି, ଅବ୍ୟବହୃତ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମି ଏବଂ ଫେରସ୍ତ ହେବାକୁ ଥିବା ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜଳସେଚିତ ଦ୍ୱିଫସଲ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଜମା ହେବାକୁ ଥିବା, ଜମିରେ ଏକ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରୀୟ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ପରିଚାଳନା କରିବେ ।

12 ଟି ନମୁନା ତହସିଲ ମଧ୍ୟରୁ 11 ଟିରେ[112], 4,26,696.565 ଏକର ଅଣଜଙ୍ଗଲ ସରକାରୀ ଜମି ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସରକାରୀ ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ବର୍ଜ୍ୟ ଜମି, ଖାଲି/ ପରିତ୍ୟକ୍ତ/ ଅବ୍ୟବହୃତ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମି, ଟିକସ ଠକେଇ ସମ୍ପତ୍ତିର ଫଳପ୍ରଦ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଗ୍ରାମ ଭିତ୍ତିକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ ହୋଇନଥିଲା । ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିର ଉପଯୋଗ ଏବଂ ତାହା ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଫେରସ୍ତ ହେବାକୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକ୍ରିୟା ନଥିଲା ।

ସୁପାରିଶ 9.1: ଅବ୍ୟବହୃତ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜମି ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ତାହା ଭିତରେ ଥିବା ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପୂର୍ବ ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ସୁପାରିଶ 9.2: ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏ ଆର୍‌ଆର୍ ନିୟମ 2016 ର ନିୟମ 42 ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବନିମ୍ନ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଓ ସର୍ବସାଧାରଣ ଜମିର ଉପଯୋଗକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଗଠନ କରାଯାଇପାରେ ।

[112] ତହସିଲଦାର କୋରାପୁଟ ତହସିଲରେ ଜମି ଉପଲବ୍ଧତା ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଇନାହାନ୍ତି

9.2 ସରକାରୀ ଜମିର ଜବରଦଖଲ

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରିଭେନ୍ସନ୍ ଅଫ୍ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଏନ୍‌କ୍ରୋଚ୍‌ମେଣ୍ଟ (ଓପିଏଲ୍‌ଇ) ଅଧିନିୟମ 1972, ଏବଂ ଏହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମ, (1985), ତହସିଲଦାରମାନଙ୍କୁ ଅନଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ସଂଗଠନ ଦ୍ୱାରା ସରକରୀ ଜମିର ଜବରଦଖଲ ରୋକିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକୃତ କରାଯାଇଛି । ଓପିଏଲ୍‌ଇ ଅଧିନିୟମ, 1972 ର ଧାରା 7 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ସରକାରୀ ଜମିକୁ ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ ଦଖଲ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଜରିମାନା, ଭଡ଼ା ଏବଂ ସେସ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଅନଧିକୃତ ନିର୍ମାଣ, ଜମିରେ କରାଯାଇ ଥିବା ଫସଲ ଇତ୍ୟାଦି ଅପସାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୋଟିସ୍ ଦିଆଯିବା ପରେ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ବେଦଖଲ କରାଯିବ । ଅବଶ୍ୟ, ଜବରଦଖଲ ହୋଇଥିବା ଜମି ଭୂମିହୀନ କିମ୍ବା ବାସଗୃହ ଭୂମିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ କରାଯାଇପାରେ ।

9.2.1 ଜବରଦଖଲ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଛଅଟି ନମୁନା ହୋଇଥିବା ଜିଲ୍ଲାରେ 2017-22 ମଧ୍ୟରେ ଜବରଦଖଲ ମାମଲାର ବିବରଣୀ **ସାରଣୀ 9.3** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 9.3: ଜିଲ୍ଲା ଅନୁଯାୟୀ ଜବରଦଖଲ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ସ୍ଥିତି

କ୍ର.ସଂ.	ଜିଲ୍ଲା	ମୋଟ ମାମଲା	ଫଏସଲା ବା ସମାଧାନ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲା	ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାର କ୍ଷେତ୍ର (ଏକରରେ)
1	କଳାହାଣ୍ଡି	48,272	45,820	2,452	738.52
2	କେନ୍ଦୁଝର	46,042	44,127	1,915	301.27
3	କୋରାପୁଟ	87,160	83,779	3,381	806.24
4	ମୟୁରଭଞ୍ଜ	61,340	51,835	9,505	3,197.61
5	ନବରଙ୍ଗପୁର	56,895	50,039	6,856	4,186.69
6	ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	39,698	32,077	7,621	2,783.57
	ମୋଟ	**3,39,407**	**3,07,677**	**31,730**	**12,013.90**

(ଉତ୍ସ: ନମୁନା ହୋଇଥିବା ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ତହସିଲଦାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡିକର ରେକର୍ଡ)

ଅଡିଟ୍, 12 ଟି ନମୁନା ହୋଇଥିବା ତହସିଲର 69ଟି ବିଚାରାଧୀନ ଏବଂ 207 ଟି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଜବରଦଖଲ ମାମଲା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲା ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା:

- ***ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ:*** ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ନର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2005) ଯେ, ବିବାଦୀୟ ମାମଲା କିମ୍ବା ମାମଲାଗୁଡିକ ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁଠାରେ କୋର୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥଗିତ ଆଦେଶ ଥିଲା, ସମସ୍ତ ଜବରଦଖଲ ମାମଲା ସାଧାରଣତଃ 90 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସମାଧାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । 69 ଟି ବିଚାରାଧୀନ ଜବରଦଖଲ ମାମଲା[113] 2 ରୁ 51 ବର୍ଷ[114] ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା । ଜବରଦଖଲକାରୀମାନେ ଜବରଦଖଲ ହୋଇଥିବା ଜମିରେ ବାସଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ଯଦିଓ, ତହସିଲଦାରମାନେ ଜବରଦଖଲ ଉଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ, ତାହା ଅନୁସରଣ କରାଯାଇନଥିଲା । ତଥାପି, ତହସିଲଦାରମାନେ ଉଚ୍ଛେଦ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଯୋଗ୍ୟ ଭୂମିହୀନ କିମ୍ବା ବାସଗୃହ ଭୂମିହୀନ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ପାଇଁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ।

[113] କୋରାପୁଟ- 8, ନନ୍ଦାହାଣ୍ଡି - 16, ଉମରକୋଟ - 19, ଲାଞ୍ଜିଗଡ଼ - 16 ଏବଂ ଥୁଆମୂଳ ରାମପୁର - 10 ଟି ମାମଲା

[114] ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ: 18, 15 ରୁ 25_ବର୍ଷ: 16 ଏବଂ 25_ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ଏବଂ: 35

- ***ବାସଗୃହ ଭୂମିହୀନ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଜମିର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନହେବା:*** 207 ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ପରୀକ୍ଷଣ-ଯାଞ୍ଚ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ 24ଟିରେ[115] ଜବରଦଖଲକାରୀମାନେ ଭୂମିହୀନ/ ବାସଗୃହ ଭୂମିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ତହସିଲଦାରମାନେ ଓପିଏଲ୍ଇ ଅଧିନିୟମ, 1972 ର ଧାରା 7 ଅନୁଯାୟୀ, ଜବରଦଖଲ ହୋଇଥିବା ଜମିକୁ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବିଚାର କରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ସେମାନେ, ତଥାପି, ଯୋଗ୍ୟ ଭୂମିହୀନ/ ବାସଗୃହ ଭୂମିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ କୌଣସି ଜମି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିନଥିଲେ ।

- ***ଅଧିକ ଜରିମାନା ଆଦାୟ:*** ଓପିଏଲ୍ଇ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 6 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି, ଅନଧିକୃତ ଦଖଲ ପାଇଁ ଜରିମାନା ଆଦାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକର ପିଛା ଶହେ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । 207 ଟି ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ 198 ଟି ରେ, 12[116] ଜଣ ନମୁନା ତହସିଲଦାର ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଏକର ପିଛା 109 ଟଙ୍କା (କୋରାପୁଟ) ରୁ 5,79,800 ଟଙ୍କା (ସିମିଳିଗୁଡ଼ା) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ହାରରେ ଜରିମାନା ଆଦାୟ/ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ ।

- ***ଜରିମାନା ହ୍ରାସ/ କମ୍ ନକରିବା:*** ଓପିଏଲ୍ଇ ନିୟମ, 1985 ଅନୁଯାୟୀ, ଏସ୍‌ସି କିମ୍ବା ଏସ୍‌ଟି ବର୍ଗର ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଜରିମାନା ହ୍ରାସ/ କମ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ମୋଟ 207 ଟି ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ 70 ଟିରେ[117] ଜବରଦଖଲକାରୀମାନେ ଏସ୍‌ସି/ ଏସ୍‌ଟି ବର୍ଗର ଥିଲେ । ତଥାପି, ସଂପୃକ୍ତ ତହସିଲଦାରମାନେ ଏସ୍‌ସି/ ଏସ୍‌ଟି ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜରିମାନା ହ୍ରାସ/ କମ୍‌ର କୌଣସି ଲାଭ ଦେଇ ନଥିଲେ ।

ଏହିପରି, ଏସ୍‌ଟି ଏବଂ ଏସ୍‌ସି ବର୍ଗର ଭୂମିହୀନ କିମ୍ବା ବାସଗୃହ ଭୂମିହୀନ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ନକରି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନମୁନା ଜିଲ୍ଲାଗୁଡିକର ତହସିଲଦାରମାନେ ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଇଁ ନୋଟ୍ କଲେ । ବିଭାଗର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରାଯାଇଛି (ଫେବୃଆରୀ 2024) ।

ସୁପାରିଶ 9.3: ସରକାରୀ ଜମିର ଜବରଦଖଲ ମାମଲା, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସମାଧାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

9.3 ସରକାରୀ ଜମିର ଲିଜ୍/ ହସ୍ତାନ୍ତର

ଛଅଟି ନମୁନା ଜିଲ୍ଲା[118] ଏବଂ 12 ଟି ନମୁନା ତହସିଲରେ 6,614.301 ଏକର ଜମି ସହିତ ଜଡ଼ିତ 179 ଲିଜ୍[119]/ ହସ୍ତାନ୍ତର[120] ମାମଲାକୁ ଅଡିଟ୍ ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲେ:

---

115 କୋରାପୁଟ -10, ବିଶ୍ରା -1, ବାରିପଦା -2, କପ୍ତିପଦା -4, ନନ୍ଦାହାଣ୍ଡି-3, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ -1 ଏବଂ ଥୁଆମୂଳ ରାମପୁର -3

116 ବାରିପଦା: 1381ଟଙ୍କାରୁ 11,960 ଟଙ୍କା; ସେମିଳିଗୁଡା: 112 ଟଙ୍କାରୁ 5,79,800 ଟଙ୍କା; କୋରାପୁଟ: 109 ଟଙ୍କାରୁ 1,196 ଟଙ୍କା; ବିଶ୍ରା: 198 ଟଙ୍କାରୁ 1,81,818 ଟଙ୍କା; ସୁନ୍ଦରଗଡ଼: 702 ଟଙ୍କାରୁ 20,000 ଟଙ୍କା, କପ୍ତିପଦା: 5,926 ଟଙ୍କାରୁ 40,000 ଟଙ୍କା, ଚମ୍ପୁଆ: 1,343 ଟଙ୍କାରୁ 12,463 ଟଙ୍କା, ବଡ଼ବିଲ: 1,238 ଟଙ୍କାରୁ 7,425 ଟଙ୍କା; ଉମରକୋଟ: 675 ଟଙ୍କାରୁ 1,163 ଟଙ୍କା, ଲାଞ୍ଜିଗଡ଼: 566 ଟଙ୍କାରୁ 1,424 ଟଙ୍କା; ନନ୍ଦାହାଣ୍ଡ: 1,657 ଟଙ୍କାରୁ 9,990 ଟଙ୍କା ଏବଂ ଥୁଆମୂଳ ରାମପୁର: 632 ଟଙ୍କାରୁ 4,750 ଟଙ୍କା

117 ବାରିପଦା: 07; କପ୍ତିପଦା: 01; କୋରାପୁଟ: 11; ସେମିଳିଗୁଡା: 18; ବିଶ୍ରା: 13; ନନ୍ଦାହାଣ୍ଡି: 10; ସୁନ୍ଦରଗଡ଼:02 ଏବଂ ଥୁଆମୂଳ ରାମପୁର: 08

118 କୋରାପୁଟ, ନବରଙ୍ଗପୁର ଏବଂ କଳାହାଣ୍ଡିର ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ 1,538 ମାମଲାରେ 3,901.807 ଏକର ସରକାରୀ ଜମିର ଲିଜ୍/ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ମଞ୍ଜୁର ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ ଯାହା 2017-22 ମଧ୍ୟରେ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଛି

119 ଲିଜ୍: ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ, ଅନୁଷ୍ଠାନ, ନିଗମ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣ-ସରକାରୀ ସଂଗଠନ ସପକ୍ଷରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ସରକାରୀ ଜମି ପ୍ରଦାନ

9.3.1 ଜମି ଲିଜ୍ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜବରଦଖଲ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନକରିବା

ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ (ନଭେମ୍ବର 2010) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଦକ୍ଷ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି, ଅଧିଗ୍ରହଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଜବରଦଖଲ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଜବର ଦଖଲକାରୀମାନେ ବେଦଖଲ ହେବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ । ଅବଶ୍ୟ, ବ୍ୟତିକ୍ରମ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଉତ୍ତମ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ହେତୁ, ସରକାର ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଜମି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି । ଅଧିକନ୍ତୁ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କର କୌଣସି ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଉପଲବ୍ଧ ପ୍ରିମିୟମର ରିହାତି ମୂଲ୍ୟର ଲାଭ, ଯଦି ଅଛି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ, ଯେଉଁଠି ଉପଲବ୍ଧ ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ପୂର୍ବରୁ ଜମି ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ ଦଖଲ ହୋଇଥିବ । ଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ, ଦଖଲ ତାରିଖରୁ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ହିସାବରେ ପ୍ରିମିୟମ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଦଖଲ ସମୟ ପାଇଁ ତା ଉପରେ ସୁଧ କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ, ଯାହା ଅଧିକ, ଓପିଏଲ୍‌ଇ ନିୟମ, 1985 ର ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ଜରିମାନା ସହିତ ସମ ପରିମାଣ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ସୁଧ ସହିତ ଜମି ଭଡ଼ା ଏବଂ ସେସ୍‌ର ବକେୟା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ବିଚାରାଧୀନ ଲିଜ୍ କେସ୍ ଫାଇଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ 25 ଟି ଘରୋଇ/ ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ/ ସଂଗଠନ/ ଟ୍ରଷ୍ଟ, 599.98 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ଉପରେ ଅନଧିକୃତ ଦଖଲରେ ରହିଥିଲେ, ଯାହା **ସାରଣୀ 9.4** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 9.4: ସରକାରୀ ଜମିର ଅନଧିକୃତ ଦଖଲ

ତହସିଲ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ଦଖଲରେ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ର (ଏକରରେ)	ଜମି ମୂଲ୍ୟ (ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଦଖଲ ସମୟ
ବାରିପଦା	1	0.10	27.00	ନଅ ବର୍ଷ
ବିଶ୍ରା	4	0.98	68.88	11-12 ବର୍ଷ
କପ୍ତିପଦା	2	1.55	5.79	3-32 ବର୍ଷ
କୋରାପୁଟ	3	2.64	732.80	28-30 ବର୍ଷ
ସିମିଳିଗୁଡ଼ା	6	582.13	2,155.22	34-58 ବର୍ଷ
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	7	10.83	317.38	6-22 ବର୍ଷ
ଉମରକୋଟ	2	1.75	638.75	20-22 ବର୍ଷ
ମୋଟ	**25**	**599.98**	**3,945.82**	

(ଉତ୍ସ: ନମୁନା ତହସିଲଦାର ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ)

ଜବରଦଖଲକାରୀମାନେ ସଂପୃକ୍ତ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଓଜିଏଲ୍‌ଏସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1962 ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା) । ସଂପୃକ୍ତ ଆର୍‌ଆଇଙ୍କ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ/ ପ୍ଲଟର କ୍ୟାଡଷ୍ଟ୍ରାଲ ଦୃଶ୍ୟ/ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଘୋଷଣାରୁ ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, ଏହି ଜମି ଗତ 3 ରୁ 58 ବର୍ଷ ଧରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦଖଲରେ ଏବଂ ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଥିଲା । ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରିମିୟମ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବେଦଖଲ କିମ୍ବା ନିୟମିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ତହସିଲଦାରମାନେ, ବେଦଖଲ କିମ୍ବା ବିଚାର ପାଇଁ ଏହି ମାମଲାକୁ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପଦକ୍ଷେପ ଉଠାଇ ନଥିଲେ । ତହସିଲଦାରମାନଙ୍କ ନିଷ୍କ୍ରିୟତା କାରଣରୁ 599.98 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ 39.45 କୋଟି

[120] ହସ୍ତାନ୍ତର: ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ସପକ୍ଷରେ ସରକାରୀ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର

ଟଙ୍କା[121] (ପ୍ଲଟ ଗୁଡ଼ିକର ବିଏମ୍‌ଭି ଅନୁଯାୟୀ,) ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଅନଧିକୃତ ଦଖଲରେ ରହିଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା)।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ତହସିଲଦାରମାନେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ସରକାରୀ ଦେୟ ହାସଲ କରି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ କିମ୍ବା ଅନଧିକୃତ ଦଖଲ ପାଇଁ ଜବରଦଖଲ ମାମଲା ରୁଜୁ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ।

9.4 ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍

ଦେଶରେ ଏକ ଆଧୁନିକ, ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜମି ରେକର୍ଡ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତିର ବିକାଶ ଏବଂ ଟାଇଟଲ୍ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ସହିତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଜମି-ଟାଇଟଲିଂ ସିଷ୍ଟମ ଲାଗୁ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭାରତ ସରକାର ଡିଜିଟାଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ରେକର୍ଡ ଆଧୁନିକୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ (ଡିଆଇଏଲ୍‌ଆର୍‌ଏମ୍‌ପି) ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ (ଅଗଷ୍ଟ 2008)। ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା (ଜାନୁଆରୀ 2019) ଡିଆଇଏଲ୍‌ଆର୍‌ଏମ୍‌ପି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5.1.1 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଅଧିକାରର ରେକର୍ଡ (ଆର୍‌ଓଆର୍), ମ୍ୟୁଟେସନ୍ ଅର୍ଡର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜମି ବିଶେଷ ସହିତ ସମସ୍ତ ପାଠ୍ୟ ତଥ୍ୟକୁ ଅଦ୍ୟତନ ଏବଂ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ କରିବା ଥିଲା। ସମସ୍ତ ସ୍ପାଟିଆଲ୍ ଡାଟା (କ୍ୟାଡେଷ୍ଟ୍ରାଲ ମାନଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ) ମଧ୍ୟ ଅପଡେଟ୍ ଏବଂ ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା।

ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନଙ୍କୁ ସ୍କାନ୍ ହୋଇଥିବା ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟ ମ୍ୟାନେଜ୍‌ମେଣ୍ଟ ସୀଷ୍ଟମ (ଡିଏମ୍‌ଏସ୍) ସଫ୍ଟୱେୟାରରେ ଅପଲୋଡ୍ କରିବାକୁ ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2017 ସୁଦ୍ଧା କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2017)।

ଅଡିଟ୍ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯେ, ନମୁନା ହୋଇଥିବା ଛଅଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ସ୍କାନିଂ ପାଇଁ 31,82,563 ଜମି ରେକର୍ଡ (ପାଠ୍ୟ ତଥ୍ୟ) ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା 28,02,084 ରେକର୍ଡ ସ୍କାନ୍ କରାଯାଇଥିଲା। ସ୍କାନ୍ ହୋଇଥିବା ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ 13,30,086 ଟି ଡିଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେର ମାଧ୍ୟମରେ ଅପଲୋଡ୍ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 14,71,998 କେସ୍ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପଲୋଡ୍ ହେବା ବାକି ଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା), ଯାହା **ସାରଣୀ 9.5** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଛି।

ସାରଣୀ 9.5: ଡିଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାରରେ ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ସ୍କାନିଂ ଏବଂ ଅପଲୋଡ୍

ଜିଲ୍ଲା	ସ୍କାନ୍ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ			ସ୍କାନିଂ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ଡିଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ଅପଲୋଡ ହୋଇଥିବା ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ	ଅପଲୋଡ୍ ପାଇଁ ଥିବା ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ
	ଉପଲବ୍ଧ	ସ୍କାନ ହୋଇଥିଲା	ସ୍କାନ୍ ହେବାକୁ ଉପଲବ୍ଧ		
କଳାହାଣ୍ଡି	4,65,632	3,74,515	91,117	9,47,23	2,79,792
କେନ୍ଦୁଝର	4,91,904	4,80,642	11,262	3,46,352	1,34,290
କୋରାପୁଟ	4,92,022	3,83,762	1,08,260	2,15,306	1,68,456
ମୟୂରଭଞ୍ଜ	6,20,640	4,50,800	1,69,840	2,76,332	1,74,468
ନବରଙ୍ଗପୁର	5,66,137	5,66,137	0	3,52,744	2,13,393
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	5,46,228	5,46,228	0	44,629	5,01,599
ମୋଟ	**31,82,563**	**28,02,084**	**3,80,479**	**13,30,086**	**14,71,998**

(ଉତ୍ସ: ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ)

ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍‌ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅଡିଟ୍ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲା:

121 526.12 ଏକର ଜମି ବ୍ୟତୀତ, ଓୟୁଏଟି ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ ଯାହାର ବିଏମ୍‌ଭି ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ

- ***ସ୍କାନ୍ ହୋଇଥିବା ଜମି ରେକର୍ଡ ଅପଲୋଡ କରିବାରେ ଅଭାବ:*** ସ୍ୱୀକୃତପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନେ 3.80 ଲକ୍ଷ (12 ପ୍ରତିଶତ) ଜମି ରେକର୍ଡର ସ୍କାନିଂ ଏବଂ 14.72 ଲକ୍ଷ (53 ପ୍ରତିଶତ) ଜମି ରେକର୍ଡର ଅପଲୋଡ୍ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ନଥିଲେ, ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଜମି ରେକର୍ଡର ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଜମି ମାଲିକମାନେ ଏକ ଆଧୁନିକ ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜମି ରେକର୍ଡ ପରିଚାଳନା ପ୍ରଣାଳୀ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ ।

  ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ କହିଲେ (ଜୁଲାଇ 2023) ଯେ ସ୍କାନିଂ ଏକ ନିରନ୍ତର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ସ୍କାନିଂ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଦ୍ୟତନ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ।

- ***ଜମିର ମ୍ୟୁଟେସନ୍ ପରେ ସଂଶୋଧିତ ମାନଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଜାରି ନହେବା:*** ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ସେବା ଯୋଗାଣରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ଆରଡିଏମ୍ ବିଭାଗ, ମ୍ୟୁଟେସନ୍ ମାମଲା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବା ପରେ ସଂଶୋଧିତ ମାନଚିତ୍ର ସହିତ ସ୍ପିଡ୍ ପୋଷ୍ଟ ମାଧ୍ୟମରେ ଆର୍ଓଆର୍ ପଠାଇବାକୁ ତହସିଲଦାରମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ (12 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018) । ଭୂ-ନକ୍ସା ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଶୋଧିତ ଅଦ୍ୟତନ ମାନଚିତ୍ରର ଏକ ପ୍ରିଣ୍ଟଆଉଟ୍, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆର୍ଓଆର୍ ସହିତ ଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଅଡିଟ୍ 12 ଟି ନମୁନା ହୋଇଥିବା ତହସିଲରେ 182 ଟି ମ୍ୟୁଟେସନ୍ କେସ୍ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ମ୍ୟୁଟେସନ୍ କେସ୍ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବା ପରେ, ସଂଶୋଧିତ ଆର୍ଓଆର୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ସମସ୍ତ ତହସିଲରେ ସ୍ପିଡ୍ ପୋଷ୍ଟ ମାଧ୍ୟମରେ ପଠାଯାଉଥିଲା । ତେବେ, ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି, ଭୂ-ନକ୍ସା ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିକ ଆର୍ଓଆର୍ ସହିତ ପଠାଯାଉ ନଥିଲା ।

- ***ଭୂ-ନକ୍ସାରେ ସଂଶୋଧିତ ନକ୍ସା ଗୁଡ଼ିକ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନଥିଲା:*** ଡିଆଇଏଲ୍ଆର୍ଏମ୍ପି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ (ଜାନୁଆରୀ 2019) ରେ ଥିବା ବୈଷୟିକ ମାନୁଆଲର ଅଧ୍ୟାୟ I ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 11 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ଲଟ୍ ଏକ ଅଂଶର ଶ୍ରେଣୀକରଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ କିମ୍ବା ଏକ ଅଂଶର ମାଲିକାନା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଡିଜିଟାଇଜଡ୍ ମାନଚିତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଅଦ୍ୟତନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଫିଲ୍ଡ ମାପ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଡିଜିଟାଲ ମାନଚିତ୍ରରେ ପ୍ଲଟ ବିଭାଜନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କ୍ୟାଡେଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ ମାନଚିତ୍ରର ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଆର୍ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ୱେବ୍ ଆଧାରିତ ଭୂ-ନକ୍ସା ଆପ୍ଲିକେସନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2018) । ଅଡିଟ୍ 182 ମ୍ୟୁଟେସନ୍ କେସ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭୂ-ନକ୍ସା ସଫ୍ଟୱେର ଯାଞ୍ଚ କରି ଦେଖିଲା ଯେ ସଫ୍ଟୱେୟାରରେ ସଂଶୋଧିତ ମାନଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଫିଲ୍ଡ ମାପ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ନଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ଲଟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ଆକାରକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିନଥିଲା । ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ସେମାନେ କେବଳ ବିଦ୍ୟମାନ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ଲଟ ମଧ୍ୟରେ ସଂଶୋଧିତ ପ୍ଲଟ ଚିହ୍ନଟ କରିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଆର୍ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ, ଏହି ୱେବସାଇଟରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ମାନଚିତ୍ର ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ତଥ୍ୟ କେବଳ ଦେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଛି ବୋଲି ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏଠାରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ତଥ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନଗତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କିମ୍ବା ଏହିପରି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଜାତୀୟ ସୂଚନା କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏଥି ପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି ।

  ଏହିପରି, ମାନଚତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ଅପଚୟ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଡିଜିଟାଇଜଡ ମାନଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଅଦ୍ୟତନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାସଲ ହୋଇପାରିଲା ନଥିଲା ।

ସୁପାରିଶ 9.4: ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ ପାଇଁ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଶୀଘ୍ର ଡିଜିଟାଇଜ୍ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

9.5 ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଭିଯୋଗରେ ପ୍ରଭାବହୀନ ସମାଧାନ

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଭିଯୋଗରେ ସମାଧାନ ହେଉଛି ଉତ୍ତମ ଶାସନର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପକରଣ । ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଯେ, ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଛଅଟି ଜିଲ୍ଲାରେ, 2017-18 ରୁ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ 54,348 ଟି ଅଭିଯୋଗ/ ଆପତ୍ତି ମାମଲା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 39,407 (72.50 ପ୍ରତିଶତ) ର ସମାଧାନ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅବଶିଷ୍ଟ 14,941 ଟି ମାମଲା[122] ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲା/ ଉପ-ବିଭାଗୀୟ/ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖରେ ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା ସମାଧାନ ପାଇଁ ବିଚାରଧୀନ ଥିଲା । ଅଭିଯୋଗ ରେଜିଷ୍ଟରର ଅଣ/ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହେତୁ ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାଗୁଡିକର ସମୟ ଅବଧି ସ୍ଥିର ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

ଅଭିଯୋଗର ବିଚାରାଧୀନତା ହେତୁ ନମୁନା ଜିଲ୍ଲାର ଅନୁସୂଚିତ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ନ୍ୟାୟ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ କୋରାପୁଟ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ବିଚାରାଧୀନ ଅଭିଯୋଗର ସମାଧାନ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ, ଯେତେବେଳେ ମୟୁରଭଞ୍ଜ, କେନ୍ଦୁଝର ଏବଂ ନବରଙ୍ଗପୁରର ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଇନଥିଲେ ।

9.6 ପ୍ରଭାବହୀନ ନିରୀକ୍ଷଣ

ଓଏଲଆର୍ ଅଧିନିୟମ 1960 ର ଧାରା 53 ଏବଂ 54 ଅନୁଯାୟୀ , ସମୟ ସମୟରେ ଜମି ସଂସ୍କାରର ଅଗ୍ରଗତି ସମୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ସାତଜଣ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଜମି ଆୟୋଗ ଗଠନ କରିବେ ଏବଂ ଅନ୍ତତଃ, ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବର୍ଷରେ ଥରେ, ଏହି ବିଷୟରେ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ଜମି ସଂସ୍କାର କମିଶନର (ଏଲଆର୍‌ସି), ଜମି ଆୟୋଗର ପଦପ୍ରଯୁକ୍ତ ସଚିବ ହେବେ । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 55 ଏବଂ 56 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଜିଲ୍ଲାରେ ଜମି ସଂସ୍କାରର ଅଗ୍ରଗତିର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାର ସରକାର ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି (ଡିଇସି) ଗଠନ କରିପାରନ୍ତି । 1961 ମସିହାରେ ଓଡିଶା ସରକାର ଜମି ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ, ଭୂମିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସିଲିଂ ବଳକା ଜମି ବଣ୍ଟନ, ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ସଂପ୍ରଦାୟର ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷା, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ମାମଲା ସମାଧାନ ଏବଂ କୃଷି ଜମିକୁ ଅଣ କୃଷି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଜମି ସଂସ୍କାର କମିଶନର (ଏଲଆର୍‌ସି) ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ:

- ଆର୍ ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ଜମି ଆୟୋଗ ଗଠନ କରିଥିଲା (ଫେବୃୟାରୀ 2015) ଏବଂ ଆୟୋଗର ଶେଷ ବୈଠକ ନଭେମ୍ବର 2015 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଜମି ଆୟୋଗର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଫେବୃଆରୀ 2018ରେ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆୟୋଗ ପୁର୍ନଗଠନ ହୋଇନଥିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା) । ସେହିଭଳି ଜମି ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟର ଅଗ୍ରଗତି ସମୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ନମୁନା ହୋଇଥିବା 6ଟି ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିରେ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କମିଟି (ଡିଇସି) ଗଠନ କରାଯାଇନଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଜମି ସଂସ୍କାର ପଦକ୍ଷେପଗୁଡିକର ଅଗ୍ରଗତି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ଇଚ୍ଛିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡିକ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଏଲଆର୍‌ସି ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସମୀକ୍ଷା ବୈଠକ କରାଯାଇନଥିଲା ।

- ଯଦିଓ 3,460.678 ଏକର ସିଲିଂ ବଳକା ଜମି ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା, ଭୂମିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାହା ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ***ଅନୁଚ୍ଛେଦ 6.2*** ରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିବା 2,134 ମାମଲା, 1956 ର ରେଗୁଲେସନ 2 ଅଧୀନରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା । ଏହି ରିପୋର୍ଟର ***ଅନୁଚ୍ଛେଦ 8.3.1*** ରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିବା 635 ଟି ମାମଲା, ଓଏଲଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23(a) ଅଧୀନରେ ସମାଧାନ ପାଇଁ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା । 172.51 ଏକର ଜମି ବେବନ୍ଦୋବସ୍ତ

[122] <u>ମୟୁରଭଞ୍ଜ</u>: 750; <u>କେନ୍ଦୁଝର</u>: 519; <u>କୋରାପୁଟ</u>: 5,069; <u>ସୁନ୍ଦରଗଡ଼</u>: 27; <u>ନବରଙ୍ଗପୁର</u>: 8,131 ଏବଂ <u>କଳାହାଣ୍ଡି</u>: 445

ଅଧୀନରେ ଏବଂ କୃଷି ଜମିର ରୂପାନ୍ତରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ 3,589 ମାମଲା ସମାଧାନ ପାଇଁ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ।

ଜମି ଆୟୋଗର ଅବଧି ସମାପ୍ତି ହେବା ପରେ ଏହାର ଗଠନ ନହେବା, ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି (ଡିଇସି) ଗଠନ ନହେବା ଏବଂ ଜମି ସଂସ୍କାର କମିଶନର (ଏଲଆରସି) ଦ୍ୱାରା ଜମି ସଂସ୍କାର ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ, ମନିଟରିଂ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ଅଭାବରୁ ଏହା ପ୍ରଭାବହୀନ ମନିଟରିଂର କାରଣ ହୋଇଥିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜମି ରାଜସ୍ୱ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବିଚାରାଧୀନତା ଏବଂ ଜମି ସଂସ୍କାର ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାର ଅଭାବ ହୋଇଥିଲା ।

***ସୁପାରିଶ 9.5:** ଜମି ଆୟୋଗ ପୁନର୍ଗଠନ କରାଯାଇପାରେ, ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି (ଡିଇସି) ଗଠନ ଏବଂ ବିଚାରାଧୀନ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ତଥା ଜମି ସଂସ୍କାର ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ମନଟରିଂ ମେକାନିଜିମ୍ ସୁଦୃଢ ହେବା ଉଚିତ୍ ।*

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ତାରିଖ 3 JUN 2024

(ରାଜ କୁମାର)

ପ୍ରଧାନ ମହାଲେଖାକାର (ଅଡିଟ୍-I)
ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରତିସ୍ୱାକ୍ଷରିତ

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ

ତାରିଖ 7 JUN 2024

(ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁର୍ମୁ)

ଭାରତର ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଏବଂ ମହାଲେଖାପରୀକ୍ଷକ